

Οι ορισμοί της διγλωσσίας από τους ερευνητές (Μπαϊκούση Σταυρούλα - Ελένη, Δασκάλα)

/ [Πεμπτουσία](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1qAe1FD>]

Για αρκετές δεκαετίες υπήρξε έντονος διάλογος ανάμεσα στους ερευνητές σχετικά με τον προσδιορισμό της διγλωσσίας, με βάση τη γλωσσική επάρκεια του ατόμου, δημιουργώντας μάλιστα σημαντικές διαφοροποιήσεις. Οι πιο παλιοί γλωσσολόγοι, υποστηρίζουν πως η διγλωσσία ορίζεται ως η άριστη χρήση δυο γλωσσών σε βαθμό που ο δίγλωσσος ομιλητής να μην ξεχωρίζει από έναν φυσικό ομιλητή της κάθε μίας γλώσσας (Bloomfield, 1933), κάνοντας λόγο για έναν «ιδανικό δίγλωσσο ομιλητή» (βλ. Milroy & Muysken 1995: 3).

[σδα12](#)

Παρόμοια, και ο Haugen (1953: 7) ορίζει τη διγλωσσία ως την ικανότητα ενός ατόμου να παράγει «ορθά διατυπωμένες δηλώσεις στην άλλη γλώσσα». Οι ορισμοί αυτοί περιορίζουν σημαντικά τον αριθμό των ατόμων που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως δίγλωσσοι. Αντίθετα, οι πιο σύγχρονοι ερευνητές, δέχονται ένα άτομο ως δίγλωσσο έστω και αν αυτό μπορεί να προφέρει μόνο μερικές λέξεις στη δεύτερη γλώσσα (Baker 2001, Edwards 1994), καθώς οι δίγλωσσοι είναι σπάνια εξίσου επαρκείς και στις δυο γλώσσες. Οι Diebold και Pohlo ορίζουν ως δίγλωσσα τα άτομα που μπορούν απλά να επικοινωνήσουν σε ένα ελάχιστο βαθμό σε μια δεύτερη γλώσσα (Γεωργογιάννης, 1997:100). Με παρόμοιο τρόπο ο MacNamara (1967) θεωρεί την ελάχιστη ικανότητα σε μια μόνο από τις τέσσερις γλωσσικές δεξιότητες ως το ελάχιστο προαπαιτούμενο, για να θεωρηθεί κάποιος δίγλωσσος (Γρίβα & Στάμου, 2014). Οι ορισμοί αυτοί αφήνουν μεγαλύτερα περιθώρια ως προς τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί κάποιος για να είναι δίγλωσσος.

Το τέλος του πολέμου σήμανε τη δραματική αύξηση της μετανάστευσης προς τις Η.Π.Α, οπότε και η περιγραφή της διγλωσσίας παίρνει άλλη μορφή. Ο Weinreich το 1953, είναι ο πρώτος μάλλον ερευνητής που θέτει το θέμα της χρήσης δυο

γλωσσών με μεγαλύτερη σαφήνεια. Ορίζει, λοιπόν ως διγλωσσία την εναλλακτική χρήση δυο γλωσσών από το ίδιο το άτομο και κατά συνέπεια ως δίγλωσσο άτομο τον ομιλητή που χρησιμοποιεί εναλλακτικά τις γλώσσες του (Weinreich, 1953). Από τότε μέχρι και σήμερα, έχουν γίνει πολλές ενέργειες για να προσδιοριστεί η διγλωσσία. Πιο συγκεκριμένα, από τη δεκαετία του 1960 και έπειτα οι έρευνες ανέδειξαν τα θετικά σημεία της διγλωσσίας. Σημαντική τομή στην ιστορία των θετικών σχέσεων ανάμεσα στη διγλωσσία και στη γνωστική λειτουργία, έγινε από την έρευνα των Peal και Lambert (1962) στον Καναδά. Εάν εξαιρέσουμε ορισμένα «προβληματικά σημεία», τα οποία επισήμανε ο Baker, η παρούσα έρευνα ανέδειξε τις θετικές πλευρές της διγλωσσίας: εξέλιξη διανοητικής ευελιξίας, καλλιέργεια αφαιρετικής σκέψης και ανάπτυξη αντίληψης (Baker, 2001:207). Δηλαδή, μια νοητική υπεροχή των δίγλωσσων μαθητών σε σχέση με τους μονόγλωσσους συμμαθητές τους.

Ο Mackey (1968), ορίζει τη διγλωσσία ως την εναλλακτική χρήση δυο ή περισσότερων γλωσσών από ένα άτομο, παρόμοιο ορισμό είχε δώσει και ο Weinreich (1953). Οι ορισμοί αυτοί φανερώνουν το κοινό χαρακτηριστικό της διγλωσσίας, ορίζοντάς την ως το φαινόμενο εκείνο κατά το οποίο ένα άτομο κατέχει και χρησιμοποιεί εναλλακτικά περισσότερες από μια γλώσσες και αποτελεί μια διαδικασία που βρίσκεται σε διαρκή εξέλιξη και επαναπροσδιορισμό (Τριάρχη-Herrmann, 2000). Στον όρο διγλωσσία αναφέρθηκε και ο Grosjean, ο οποίος θεωρεί ως δίγλωσσο τον ομιλητή που χρησιμοποιεί και τις δυο γλώσσες σε συστηματική βάση, ανεξάρτητα από τον βαθμό επάρκειας και στις δυο γλώσσες (Grosjean, 1982).

Έχει υποστηριχθεί ότι ο ορισμός της διγλωσσίας ως εναλλακτικής χρήσης δύο ή περισσότερων γλωσσών είναι πολύ γενικός. Ειδικότερα, η Σκούρτου (2011:41 από Chick 2009) αναφέρει ότι «δεν πρόκειται απλά για δυο γλώσσες που εναλλακτικά χρησιμοποιούνται από το ίδιο άτομο, αλλά για πλέγμα γλωσσών, ιδιωμάτων, μορφών, κειμενικών ειδών που ο κάθε ομιλητής πρέπει να χειρίζεται, για να θεωρήσουμε ότι αυτός έχει αναπτύξει επικοινωνιακή δεξιότητα ή τη δεξιότητα για διαπολιτισμική επικοινωνία». Αντίστοιχα και η Lüdi (1968) θεωρεί τη διγλωσσία ως ακραία μορφή *πολυλεκτότητας*, η οποία σχετίζεται με μια πιο σύνθετη διαδικασία συγκριτικά με την εναλλακτική χρήση δυο μονόγλωσσων ικανοτήτων. Για αυτούς τους λόγους οι μελετητές προσπάθησαν να ορίσουν τη διγλωσσία με τη βοήθεια κάποιων κριτηρίων , οδηγούμενοι σε διάφορες τυπολογίες (βλ. και Τριάρχη-Herrmann, 2000).

Η άποψη που επικρατεί σήμερα είναι ότι δίγλωσσος είναι εκείνος ο ομιλητής που γνωρίζει συστηματικά δυο ή και περισσότερες γλώσσες. Δίνεται βαρύτητα

περισσότερο στη χρήση και λιγότερο στον βαθμό κατοχής των δυο γλωσσών. Η άποψη αυτή, είναι σύμφωνη με τις νόρμες του κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Γλωσσικής Αναφοράς του Συμβουλίου της Ευρώπης (European Framework Council of Europe Language Reference) (2001), σύμφωνα με το οποίο οι Ευρωπαίοι πολίτες θα πρέπει να έχουν την ικανότητα να μεταπηδούν από τη γλώσσα του οικογενειακού τους περιβάλλοντος στη γλώσσα άλλων λαών, χρησιμοποιώντας συνδυασμούς κωδίκων επικοινωνίας που εμπεριέχουν όχι μόνο στοιχεία γλωσσικής γνώσης, αλλά και εμπειρίας για μια πιο αποτελεσματική επικοινωνία.

[Συνεχίζεται]